

V rámci tematické inspekce byla posuzováno také to, jak školy postupují při zařazování žáka s odlišným mateřským jazykem do příslušného ročníku. Při nástupu žáka s neznalostí vyučovacího jazyka k plnění povinné školní docházky v základně škole by nemělo docházet k tomu, že je tento žák zařazen do (výrazně) nižšího ročníku, než který by odpovídal jeho věku, což s sebou přináší určitá rizika (sociální, kdy kolektiv spolužáků žákovi s odlišným mateřským jazykem věkově neodpovídá, učivo nepřiměřené věku je nepodnětné a nemotivující, v neposlední řadě pak může docházet k problémům při ukončování základní školy do 17 let věku a při přechodu na střední školu).⁴

Při přijetí do vyšších ročníků základní školy tři čtvrtiny škol zařazují žáka s odlišným mateřským jazykem do ročníku odpovídajícího již absolvovaným ročníkům v zemi původu. Při přijímání do dvou posledních ročníků základních škol polovina škol přihlíží k jazykovým možnostem žáka a jeho dosavadnímu vzdělání (např. úplná neznalost češtiny nebo absence některých předmětů v předchozím vzdělávání) a případně zařazuje žáka o rok níže.

Kromě bezplatné jazykové přípravy, na kterou mají nárok žáci-cizinci (jak bylo zmíněno v části týkající se výsledků inspekčního elektronického zjišťování), využívají školy k podpoře žáků s odlišným mateřským jazykem různé další podpůrné nástroje, které jsou uvedeny v tabulce č. 20. Tyto nástroje se týkají především samotné výuky.

Tabulka č. 20 Škola nabízí žákům s potřebou jazykové podpory podpůrné nástroje

Oblasti	Podíl škol v %
Pedagog přizpůsobuje metody a způsob výuky přítomnosti žáka s odlišným mateřským jazykem ve třídě	81,3
Žák je hodnocen dle svého pokroku	81,3
Žák má možnost chodit na doučování nebo výuku češtiny jako druhého jazyka	72,9
Žák je vzděláván podle individuálního vzdělávacího plánu nebo vyrovnávacího plánu	52,1
Pedagog má ve třídě, kde je žák s odlišným mateřským jazykem, k dispozici asistenta pedagoga	22,9

Školy mohou žákům s odlišným mateřským jazykem nabízet doučování nebo výuku češtiny jako druhého jazyka, přizpůsobovat metody, formy a hodnocení specifickým potřebám těchto žáků, případně využívají individuální vzdělávací plán nebo vyrovnávací plán a přítomnost asistenta pedagoga v hodině. Asistent pedagoga a individuální vzdělávací plán představují vyrovnávací opatření, která jsou určena pro žáky se sociálním znevýhodněním (tj. i žáky znevýhodněné nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka), k jejich zajištění je však třeba vyšetření ve školském poradenském zařízení. Proto školy častěji než individuální vzdělávací plán využívají tzv. vyrovnávací plán, který si mohou sestavit samy.

Ve více než čtyřech pětinach škol byli pedagogové připraveni přizpůsobit nebo přímo přizpůsobovali metody a způsob výuky žákům s odlišným mateřským jazykem a hodnotili žáky podle jejich individuálního pokroku, nikoliv ve srovnání s jejich spolužáky. Téměř tři čtvrtiny škol nabízely žákům možnost doučování českého jazyka nebo výuku češtiny jako druhého jazyka. Existují však i případy, kdy rodina žáka o nabízené doučování nejeví zájem. Jak ovšem vyplývá z inspekčního elektronického zjišťování, rodiče často zajišťují doučování češtiny sami prostřednictvím soukromých kurzů nebo různých kurzů jazykových. Specifický vzdělávací plán, např. individuální vzdělávací plán nebo vyrovnávací plán, byl využit ve více než polovině škol. V některých případech však dochází k tomu, že tento dokument má spíše formální

⁴ META, o. p. s. (2011). *Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách*. Str. 27–29. Dostupné z: http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/zaci_s_omj_v_ceskych_skolach_0.pdf